

DĚTI A SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Výsledky rychlého reprezentativního šetření
ke zvyšování věkové hranice nutné pro
registraci z důvodu GDPR

zpracovalo Analytické centrum ČRDM – Jan Husák

duben/květen 2018

Obsah studie

Obsah studie	2
Úvodem	3
Metodologie	4
Informace o vzorku.....	5
Část 1: Věková hranice, děti, rodiče a zakládání profilů na sociálních sítích.....	6
Vědí rodiče o zřizování profilů na sociálních sítích?.....	7
Kdy si děti vytváří profily na sociálních sítích?	9
Vadil by souhlas rodičů do 15?	10
Deklarovaná reakce na vyžadovaný souhlas rodičů.....	11
Uvádějí děti při registraci nepravdivé údaje?.....	12
Důvody uvádění nepravdivých údajů.....	13
Část 2: Sociální sítě a jejich využívání dětmi	14
Frekvence využívání vybraných sociálních sítí a online služeb	15
Facebook a jeho využívání	16
Twitter a jeho využívání	17
Snapchat a jeho využívání	18
Instagram a jeho využívání.....	19
Google+ a jeho využívání	20
Chatovací aplikace a jejich využívání	21
Online hry a jejich využívání.....	22
Jiné sociální sítě a jejich využívání	23
Část 3: Reflexe bezpečnosti na internetu a sociálních sítí z pohledu dětí.....	24
Vnímání nebezpečí na internetu	25
Doručená znalost rizik na internetu.....	26
Nástroje doručené znalosti rizik na internetu	27
Vnímání rizik.....	29
Osobní zkušenost s realizací rizik online	30
Obavy z využívání internetu	31
Doporučení České rady dětí a mládeže.....	32

Úvodem

Česká rada dětí a mládeže se rozhodla realizovat toto krátké a rychlé reprezentativní šetření postojů dětí a jejich vnímání sociálních sítí a bezpečnosti po schválení návrhu zákona o zpracování osobních údajů. Vláda ČR nečekaně koncem března 2018, a v rozporu s původní předlohou, schválila navýšení věkové hranice na 15 let pro možnost samostatného zřizování účtů či profilů online – včetně třeba e-mailu či sociálních sítí.

ČRDM nepodceňuje rizika a nebezpečí, které internet pro děti může představovat a bohužel také občas přináší. Nicméně i z praxe bylo zřejmé, že velká část dětí je na sociálních sítích mnohem dříve i než od možných 13 let v souvislosti s implementací evropské GDPR i pravidly některých sociálních sítí.

Proto chtěla ČRDM tímto aktuálním šetřením přinést do veřejné diskuze i reprezentativní pohled dětí na situaci a také lepší pochopení reálné situace českých dětí na sociálních sítích. Nicméně cílem nebyl komplexní výzkum, spíše rychlé odpovědi, na které stačily omezené možnosti.

ČRDM tak chce napomoci i naplňování práva dětí být slyšet a být zastoupen v otázkách, které se jich týkají, jak vyplývá i z Úmluvy o právech dítěte, a to i v celospolečenských a legislativních otázkách.

Občanský zákoník i ve vztahu k rodičovské odpovědnosti má o dítěti starším dvanácti let za to, že je schopno informací přijmout, vytvořit si vlastní názor a ten sdělit, k čemuž pak musí přihlížet třeba i rozhodování soudů.

Nechť tedy i zjištění z tohoto šetření napomohou kvalifikovanému rozhodování a lepšímu pochopení dnešní mladé generace.

Metodologie

Šetření bylo realizováno jako online výzkum na panelu (CAWI). Sběr dat probíhal od 24. dubna do 9. května 2018. Vzorek je reprezentativní v dané věkové skupině 10 až 18 let. Reprezentativity bylo dosaženo náhodným výběrem z panelu v rámci zadaných parametrů.

Parametry byly stanoveny takto: věk, pohlaví, kraj, velikost sídla, nejvyšší dosažené vzdělání rodičů, (ne)navštěvované vzdělání dítěte.

U mladších respondentů byl dodržen standard souhlasu jejich zákonných zástupců.

Hodnoty jsou v tomto výstupu zobrazovány jako bodové, nicméně je na místě upozornit, že i s velikostí našeho vzorku 1001 respondentů je třeba počítat s možnou výběrovou chybou cca v řádu $\pm 2,8\%$, a tedy patřičným intervalem spolehlivosti kolem uvedených hodnot.

Pokud jsou prezentována další zjištění, je uváděno, zda se jedná o statisticky významné zjištění, tedy zobecnitelné na celou populaci, a na jaké hladině spolehlivosti. Hladinu spolehlivosti pro snazší porozumění širší veřejnosti uvádíme v procentech. Samotné testování nezávislosti bylo prováděno ve většině případů chí-kvadrát testy, převážně klasickým testem nezávislosti a Pearsonovým, pokud není uvedeno jinak.

Informace o vzorku

Velikost

1001 respondentů

Věk

10 až 18 let

Pohlaví

51 % chlapci a 49 % dívky

Kraj

- Praha 11 %,
- Středočeský 13 %,
- Jihočeský 6 %,
- Plzeňský 5 %,
- Karlovarský 3 %,
- Ústecký 8 %,
- Liberecký 4 %,
- Královéhradecký 5 % ,
- Pardubický 5 %,
- Vysočina 5 %,
- Jihomoravský 11 %,
- Olomoucký 6 %,
- Zlínský 6 %,
- Moravskoslezský 12 %

Velikost sídla

- Do 4.999 obyvatel 36 %,
- 5.000–19.999 obyvatel 23 %
- 20.000–49.999 obyvatel 10 %
- 50.000–90.000 obyvatel 8 %
- nad 90.000 obyvatel 23 %

Nejvyšší dosažené vzdělání rodičů

- Základní 14 %
- Středoškolské bez maturity 28 %
- Středoškolské s maturitou 40 %
- Vysokoškolské 19 %

Navštěvovaná škola

- Základní škola 62 %
- Osmileté gymnázium 6 %
- Střední odborné učiliště 6 %
- Střední odborná škola 18 %
- Gymnázium 8 %,
- Žádná méně než 1 %

Část 1: Věková hranice, děti, rodiče a zakládání profilů na sociálních sítích

Vědí rodiče o zřizování profilů na sociálních sítích?

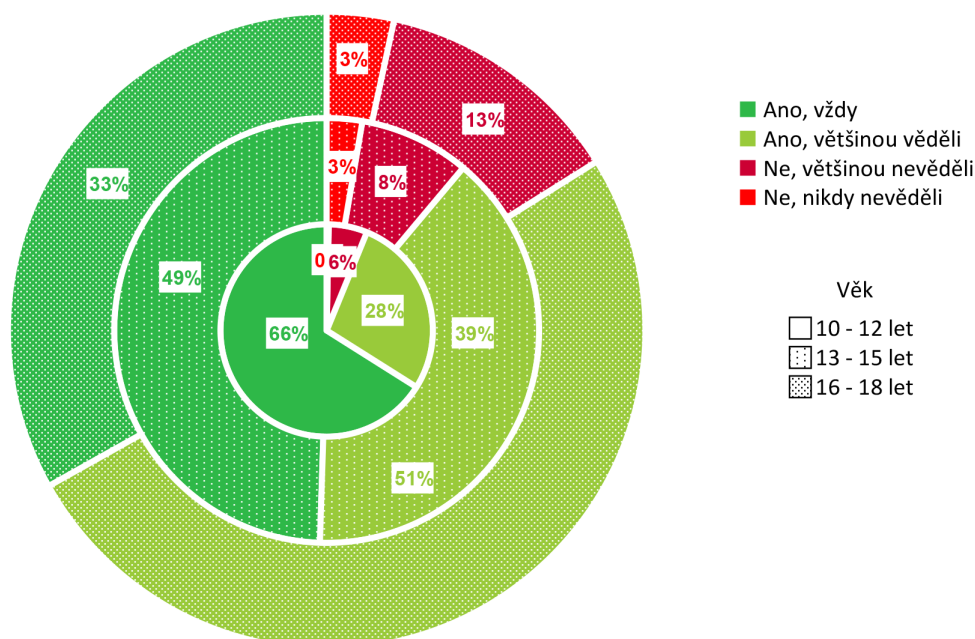
Otázka: Věděli Tvoji rodiče, že si zakládáš profil na sociální síti? (SS3)

Počet respondentů: 944

Ti, kteří využívají nějakou sociální síť a založili si profil, 10–18 let

- ANO Vždy: 50 %
- ANO, většinou věděli: 39 %
- NE, většinou nevěděli: 9 %
- NE, nikdy nevěděli: 2 %

Tříleté skupiny

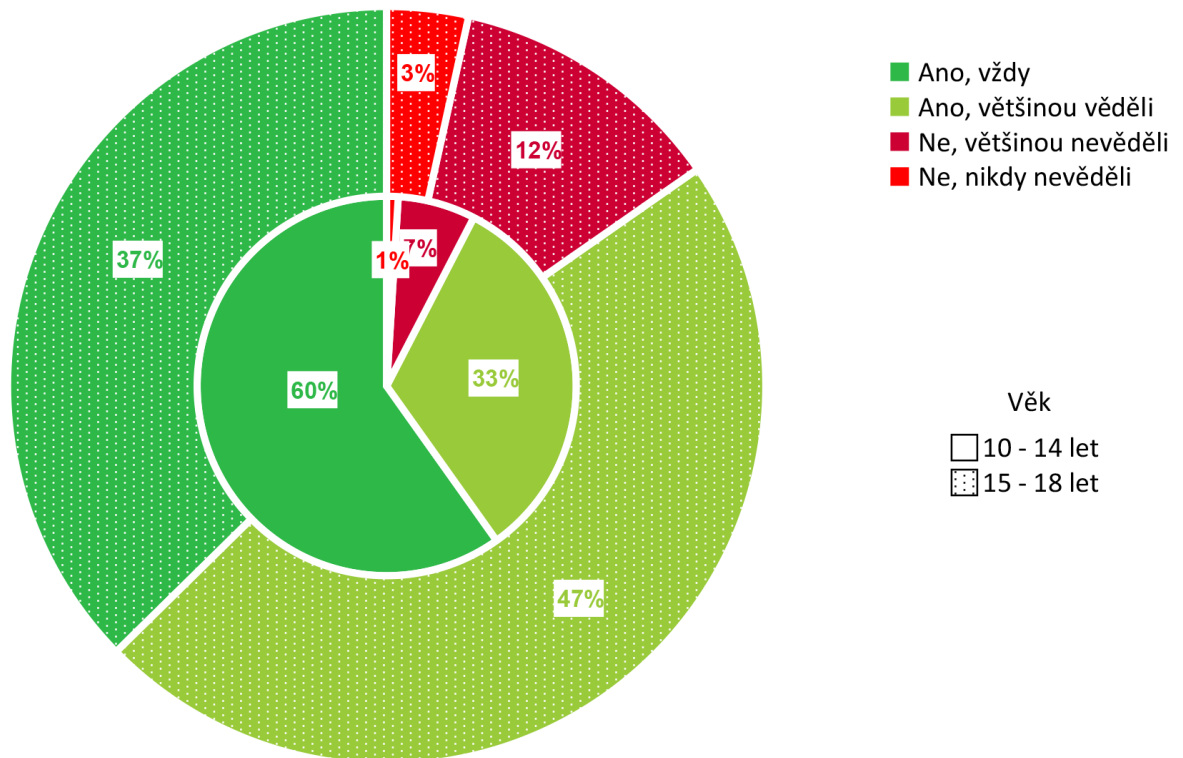
Rozdíly ve věkových skupinách 10 až 12 a 16 až 18 let jsou statisticky významné na různých hladinách od 95 % do 99,9 %). Pro dvě věkové skupiny 10–14 let a 15–18 let platí rozdíly se statistickou významností 99 % a více vždy (viz další strana).

Šetření tedy prokazuje, že rodiče jsou, minimálně z pohledu dětí, velmi dobře informováni o zřizování profilů na sociálních sítích. V naší nejmladší skupině 10–12 let jsou dvě třetiny rodičů informovány vždy a 28 % procent rodičů ve většině případů. Tedy rodiče 94 % dětí v tomto věku o zřizování sociálních sítí vědí. Dokonce i ve věkové skupině 16–18 let o tom rodiče vědí přibližně v polovině případů alespoň většinou a třetina rodičů to ví vždy. V nejproblematičtější skupině 13–15 let vždy ví přibližně polovina rodičů, že si jejich dítě zřizuje profil na sociální síti a dalších 40 % to ví alespoň ve většině případů.

Výsledky mohou být částečně zkresleny při vyplňování samotnými dětmi, kdy je možné, že vyšší než normální procento dětí uvedlo lepší hodnoty pro informování rodičů. Nicméně v kontextu dalších odpovědí, kdy i vysokým podílům dětí nevádí souhlas rodičů, je možné konstatovat, že míra udávání nepravdivých informací na vstupu ze strany dětí bude i ve skutečnosti relativně nízká.

Otázka: Věděli Tvoji rodiče, že si zakládáš profil na sociální síti? (SS3)

15 let jako dělicí věk

Pohlaví nemá žádný zvláštní vliv na informování rodičů.

Z pohledu rozdílů mezi kraji jediný významný nacházíme u kraje Vysočina, kde jsou rodiče informováni vždy výrazně méně než v krajích ostatních, a to jen v jedné třetině případů (na hladině spolehlivosti 95 %).

Naopak děti z měst o velikosti 20 000 až 49 999 obyvatel jsou statisticky významně sdílnější ve všech případech, a to takřka ve dvou třetinách případů (na hladině významnosti 99 %). Významně ale o to klesá podíl těch, kteří informaci sdílejí s rodiči ve většině případů (pouhých 28 % případů).

Rodiče s nejvyšším středoškolským vzděláním bez maturity jsou informováni významně více a rodiče vysokoškolsky vzdělaní naopak výrazně méně (o takřka 10, resp. 12procentních bodů při významnosti nad 99 %).

Situace podle navštěvovaného typu školy je také zajímavá. Žáci ZŠ informují rodiče vždy takřka v 60 % případů, oproti tomu na SOŠ jen v 36 % a gymnáziích v 34 %. Zajímavé ale je, že studenti SOŠ v nadpoloviční většině informují rodiče alespoň „většinou“. Nejméně jsou informováni rodiče gymnazistů, a to jak osmiletých, tak ostatních. Mezi gymnazisty je také významný nejvyšší podíl těch, kteří rodičům o zakládání profilů neříkají nikdy.

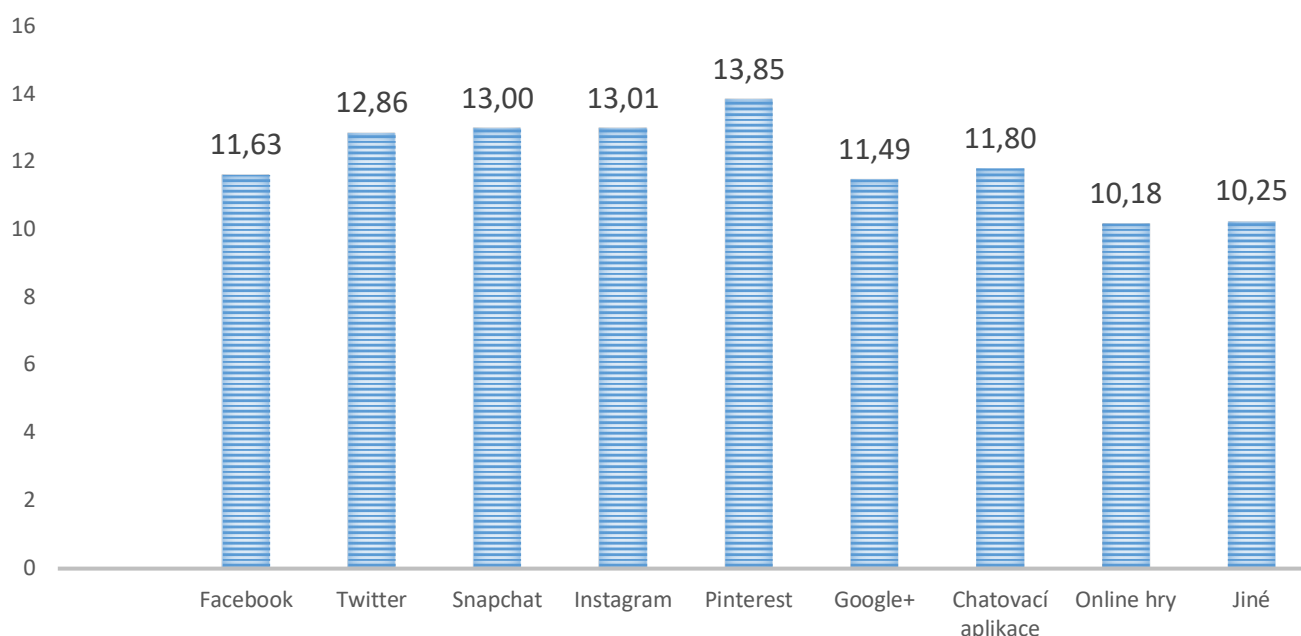
Kdy si děti vytváří profily na sociálních sítích?

Otázka: V kolika letech sis založil/a (první) profil na těchto sociálních sítích? (SS2)

Ti, kteří síť využívají, neuvědli „Nikdy jsem si žádný profil nezaložil/a“ a zadaná hodnota > 4

Síť či služba	Počet	Průměr	% z populace
Facebook	770	11,63	77
Twitter	215	12,86	21
Snapchat	315	13,00	31
Instagram	640	13,01	64
Pinterest	156	13,85	16
Google+	536	11,49	54
Chatovací aplikace (Messenger, WhatsApp, Viber...)	887	11,80	89

PRŮMĚRNÝ VĚK ZŘIZOVÁNÍ PROFILŮ NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

Mediánové hodnoty jsou velmi blízké průměrům v uvedených případech. Z důvodu identifikované míry možného podvádění u některých respondentů a následné statistické významnosti jsme při publikaci výsledků vynechali sociální síť Tinder, která byla jinak do dotazování zahrnuta.

Vadil by souhlas rodičů do 15?

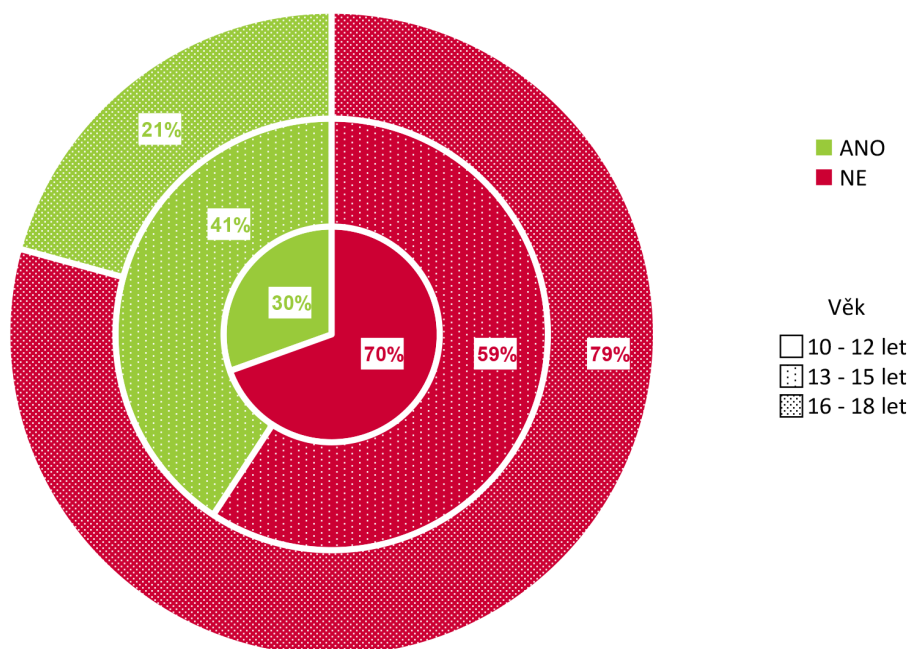
Otázka: Vadilo by Ti, kdyby registrace profilů a on-line služeb byla do 15 let věku možná pouze se souhlasem rodičů? (S57)

Počet respondentů: 1001

Věk 10–18 let

- ANO: 30 %
- NE: 70 %

pozn.: u 13-ti letých respondentů je poměr ANO/NE 50%/50%

V souvislosti s vysokou mírou obeznámenosti rodičů se zřizováním profilů na sociálních sítích souhlas rodičů do 15 let se zřízením online profilů a služeb většinou nevádí. To bylo prokázáno i testem dobré shody na nejvyšší hladině statistické významnosti (99,9 %).

Vládní aplikací GDPR nejpostiženější skupině 13–15 let opatření logicky vadí nejvíce (dokonce i patnáctiletým, kterých se již de facto netýká, pokud pomineme platnost GDPR a hranici 16 let), a to v průměru ve 41 %. Test nezávislosti prokazuje statistickou významnost opět na nejvyšší hladině.

Nejvíce vadí rodičovský souhlas třináctiletým, kde by souhlas vadil rovné polovině. Jedná se opět o statisticky významný výsledek na hladině 99,9 %.

Významně více vadí souhlas rodičů chlapcům (57 % ku 43 % na hladině významnosti 95 %). A celkem logicky nejvíce těch, kterým souhlas vadí, chodí na základní školu. Významně méně vadí poté gymnazistům a studentům SOŠ.

Významně více (na hladině 99,9 %) by souhlas rodičů vadil také v Ústeckém kraji, kde nacházíme celou osminu „odmítačů“. Oproti tomu velikost sídla nevykazuje statisticky významné odchylky.

Souhlas rodičů také mírně více vadí dětem z rodin, kde mají rodiče nejvyšší dosažené vzdělání základní, méně potom dětem rodičů se středoškolským vzděláním s maturitou (obojí na hladině 95 % a rozdílech pouhých 5, resp. 9 %).

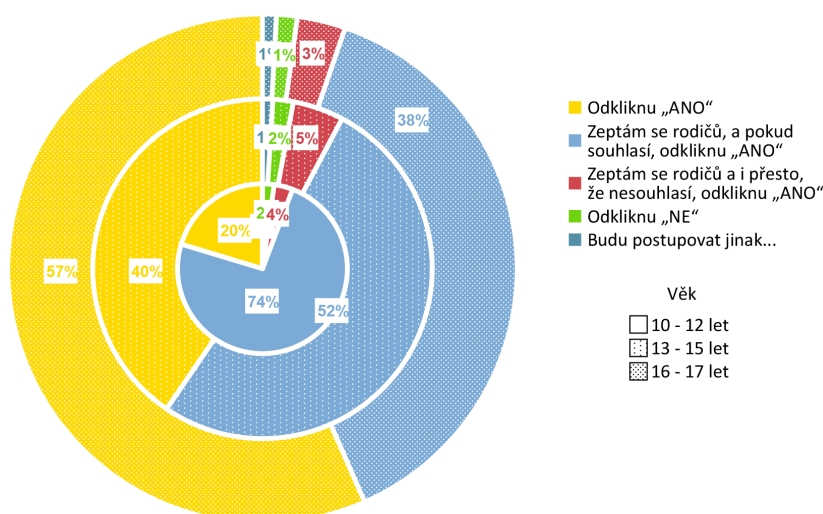
Deklarovaná reakce na vyžadovaný souhlas rodičů

Otázka: Představ si, že se chceš opravdu hodně zaregistrovat na nějakou sociální síť, službu nebo hru na internetu. Vyplníš základní údaje, odklikneš registraci a najednou se Ti zobrazí okno s textem „Rodiče/zákonní zástupci souhlasí s registrací – ANO / NE“. (SS6)

Počet respondentů: 901

Všichni nepnoletí respondenti 10–17 let

- Odkliknu „ANO“: 36 %
- Zeptám se rodičů, a pokud souhlasí, odkliknu „ANO“: 57 %
- Zeptám se rodičů a i přesto, že nesouhlasí, odkliknu „ANO“: 4 %
- Odkliknu „NE“: 2 %
- Budu postupovat jinak.: 1 %

Nejmladší děti do 12 let se statisticky významně více zeptají rodičů před odkliknutím ANO. Naopak nejstarší skupina ve věku 16–17 let mnohem častěji odklikne ANO bez ptání rodičů (hladina významnosti 99,9 % pro obě).

I ve skupině 13–16 let najdeme významně méně těch, kteří by se rodičů vůbec zeptali (hladina významnosti 95 %).

Pohlaví nemá na deklaráci souhlasu významný vliv.

Data naznačují bez statistické významnosti, že v Ústeckém kraji může být největší podíl těch, kteří i přes nesouhlas rodičů odkliknou ANO.

Statisticky významně (hladina 99 %) častěji se budou ptát děti rodičů se středoškolským vzděláním bez maturity, a to v 64 % případů. Naopak v mnohem menší míře se budou ptát děti vysokoškoláků a rodičů s nejvyšším vzděláním základním, a to v necelé polovině případů (hladina významnosti 95 %). Žáci ZŠ se významně (hladina 99,9 %) častěji zeptají rodičů, a to ve 2/3 případů. Středoškoláci jakéhokoliv typu významně častěji odkliknou rovnou ANO, a to přibližně v 55 % případů. Rodičů se nebude ptát ani 40 % z nich (hladina významnosti nad 99 %, u SOŠ 99,9 %).

Uvádějí děti při registraci nepravdivé údaje?

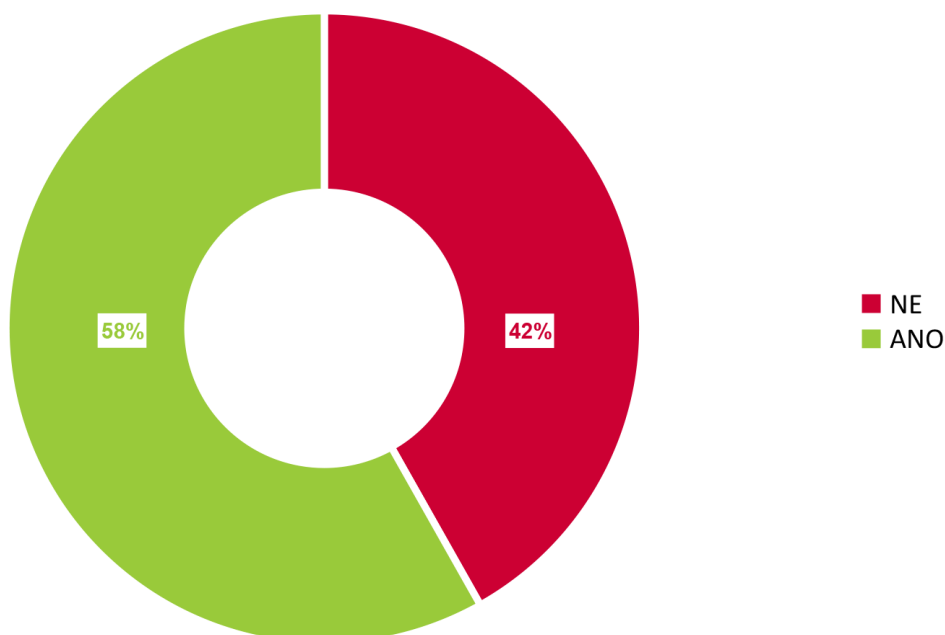
Otázka: Uváděl/a jsi někdy při registraci na jakoukoliv sociální síť, on-line hru nebo službu nepravdivé údaje? (SS4)

Počet respondentů: 944

Ti, kteří využívají nějakou sociální síť a založili si profil, pro 10–18 let

- ANO: 58 %
- NE: 42 %

pozn.: u 10-ti letých respondentů je poměr ANO/NE 45%/55%

Tři děti z pěti uvedly alespoň někdy při zakládání svých online profilů nepravdivé informace. To bylo prokázáno i testem dobré shody na nejvyšší hladině statistické významnosti (99,9 %).

Menší než poloviční podíl při uvádění nepravdivých údajů uvedli pouze desetiletí. Rozdíl je statisticky významný (na hladině 99 %).

Dílčí věkové skupiny, pohlaví, kraj, velikost sídla, dosažené vzdělání rodičů ani navštěvovaná škola nevykazují významný dopad na míru uvádění nepravdivých údajů.

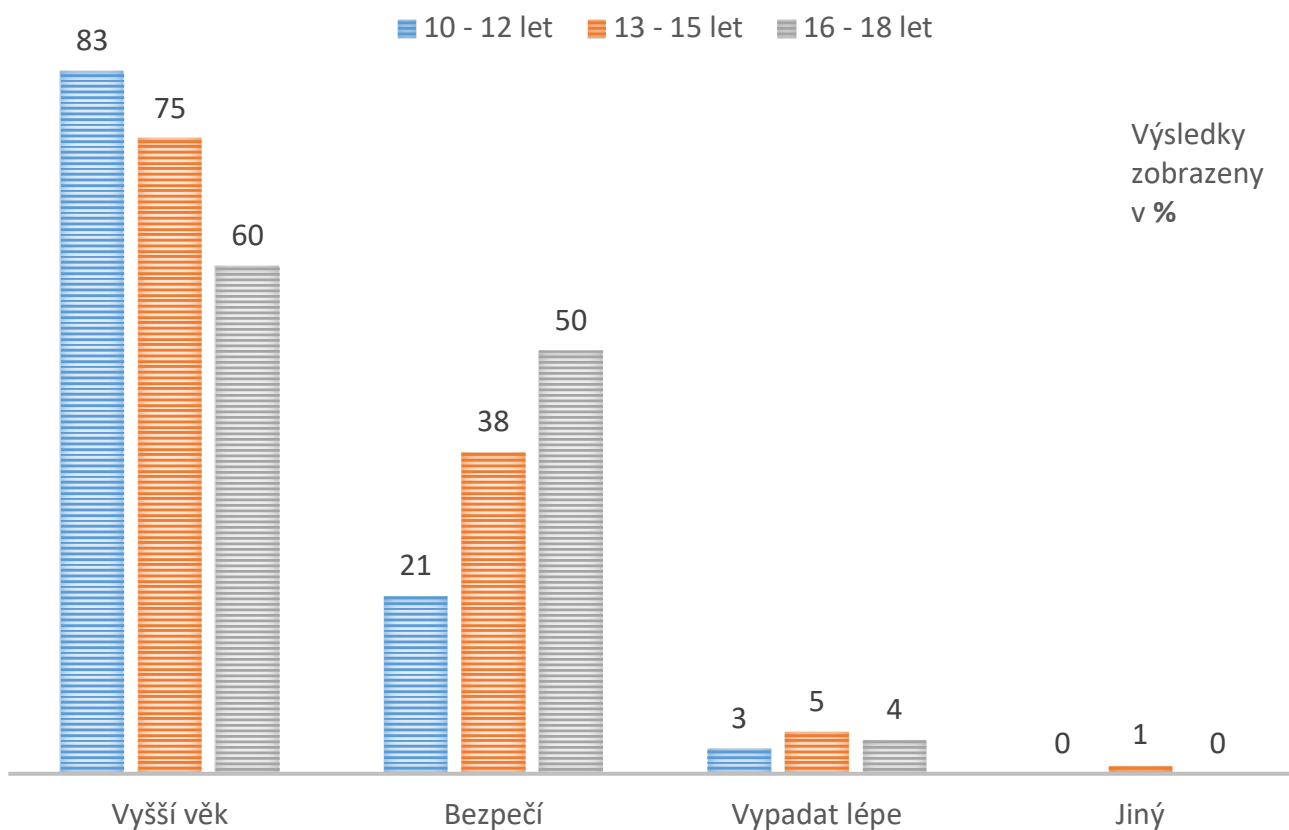
Důvody uvádění nepravdivých údajů

Otázka: Z jakého důvodu jsi uvedl/a nepravdivé údaje při registraci? (SS5)

Počet respondentů: 549

Ti, kteří využívají nějakou sociální síť, založili si profil a uvedli nepravdivé údaje, pro 10–18 let

- Protože jsem musel/a nahlásit vyšší věk, jinak by mě nezaregistrovali: 72 %
- Nechtěl/a jsem uvádět svoje pravé údaje z důvodu bezpečí: 36 %
- Chtěl/a jsem, aby můj profil vypadal lépe: 4 %
- Jiný důvod, jaký?: < 1%

Výsledky
zobrazeny
v %

Nejmladší skupina dětí 10–12 let udává jako důvod věkovou hranici častěji než v ostatních věkových skupinách. Mladí ve věku 16–18 let zase nejméně často, a to se statistickou významností na hladině 99,9 %. Přesně obrácené výsledky na stejné hladině významnosti nalézáme u důvodu bezpečí. Ostatní důvody jsou marginální.

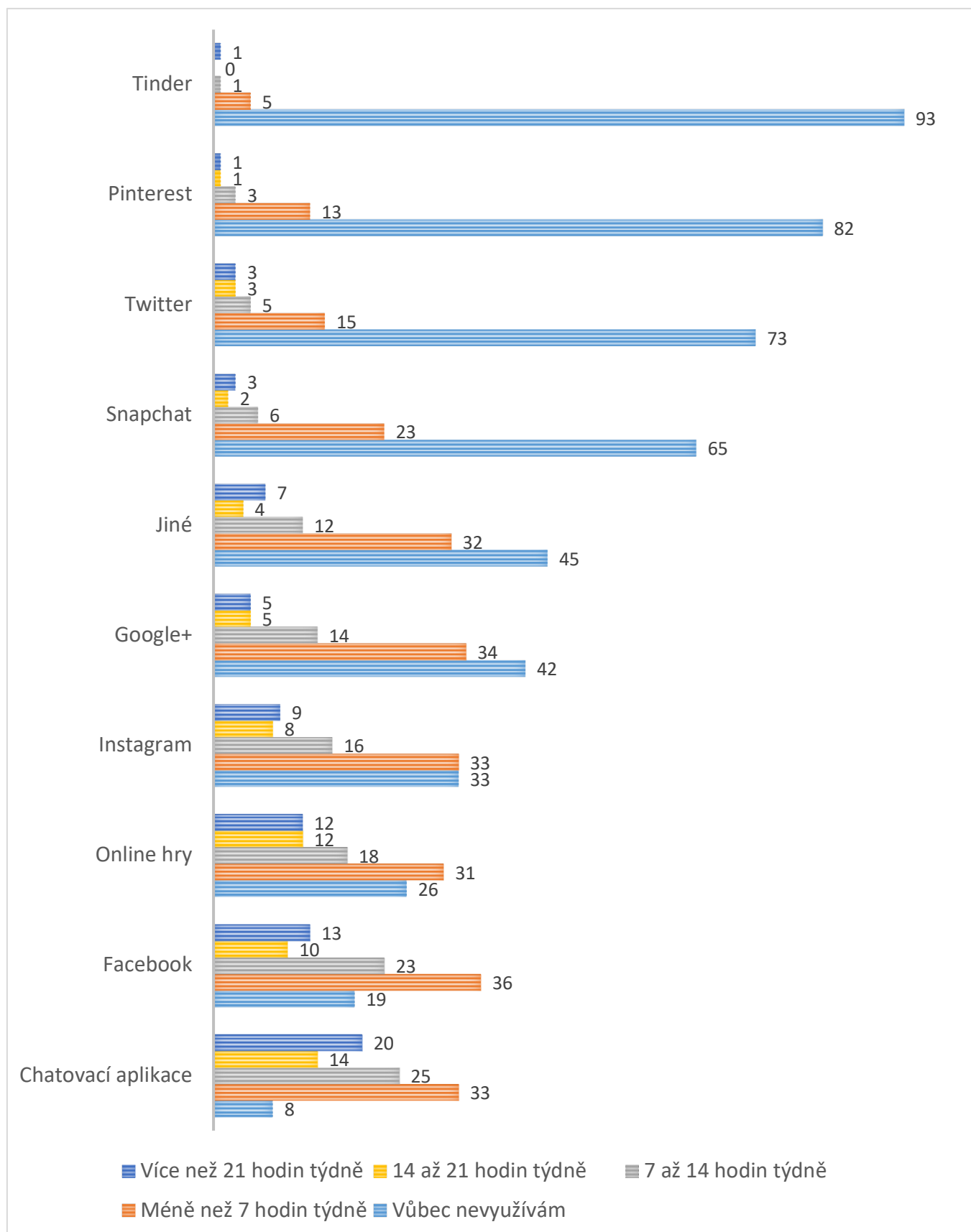
Děti rodičů se středoškolským vzděláním bez maturity méně často uvádějí bezpečí jako důvod (jen ve 26 %) oproti dětem vysokoškoláků (47 %, hladina významnosti 99 % a 99,9 %).

Pohlaví a velikost sídla nemají vliv, podobně jako kraj, byť statisticky nevýznamně vede Olomoucký kraj s 90 % u důvodu věkové hranice.

Vliv navštěvované školy spíše souvisí s věkem a uvědoměním si nebezpečí na internetu.

Část 2: Sociální sítě a jejich využívání dětmi

Frekvence využívání vybraných sociálních sítí a online služeb

Výsledky zobrazeny v %.

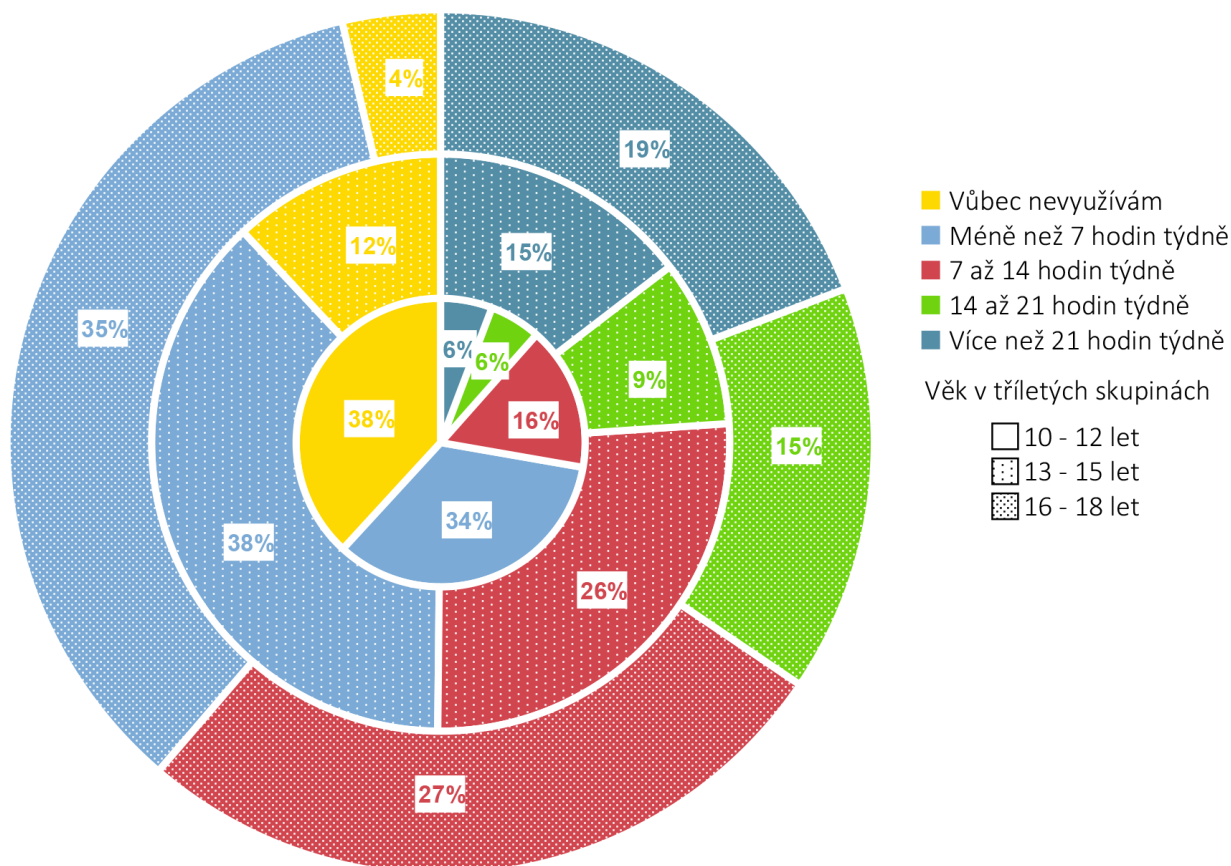
Facebook a jeho využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Facebook (ne Messenger) (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyužívám: 19 %
- Méně než 7 hodin týdně: 36 %
- 7 až 14 hodin týdně: 23 %
- 14 až 21 hodin týdně: 10 %
- Více než 21 hodin týdně: 13 %

Děti na základní škole statisticky významně (na hladině 99,9 %) nejméně využívají Facebook. Vůbec ho nevyužívá čtvrtina žáků ZŠ ve věku 10 a více let. Více než tři hodiny denně v průměru je využívají jen 4 % a více než 3 hodiny denně v průměru jen 6 % žáků ZŠ nad 10 let. Učni SOU využívají Facebook významně (hladina 99,9 %) déle než tři hodiny v průměru denně – takřka třetina z nich. Jen minimum studentů SOŠ a gymnázií Facebook nevyužívá vůbec (jen 4 % v obou případech, hladina významnosti 99,9 %). Polovička gymnazistů využívá Facebook hodinu a méně v denním průměru (hladina významnosti 99 %).

Takřka třetina těch, co Facebook vůbec nevyužívají, sídlí ve městech s více než 90 000 obyvateli.

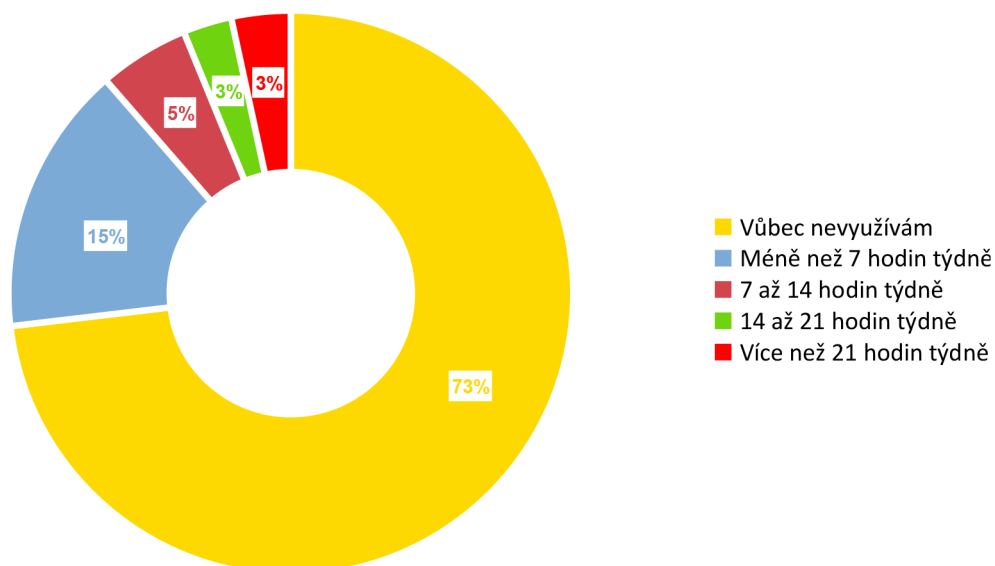
Twitter a jeho využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Twitter (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyužívám: 73 %
- Méně než 7 hodin týdně: 15 %
- 7 až 14 hodin týdně: 5 %
- 14 až 21 hodin týdně: 3 %
- Více než 21 hodin týdně: 3 %

Využívání Twitteru není významně odlišné v jednotlivých věkových skupinách.

Ani u jiných charakteristik nemůžeme prokázat nějaká specifika v užívání.

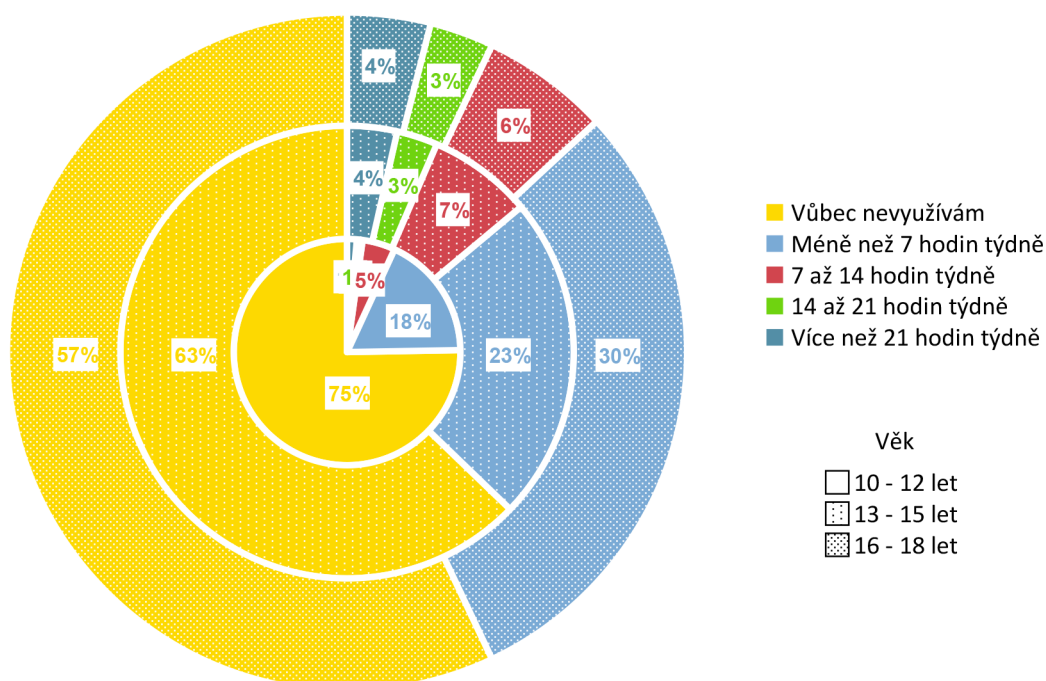
Snapchat a jeho využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Snapchat (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyužívám: 65 %
- Méně než 7 hodin týdně: 23 %
- 7 až 14 hodin týdně: 6 %
- 14 až 21 hodin týdně: 2 %
- Více než 21 hodin týdně: 3 %

O Snapchatu můžeme s nadsázkou říci, že se jedné spíše o síť pro děvčata – 58 % chlapců ji nevyužívá vůbec, zatímco u dívek ji nevyužívá vůbec jen 43 % z nich (hladina statistické významnosti 99,9 %).

U uživatelů do třech hodin v průměru denně převažují vždy statisticky významně (99 %) také děvčata, v průměru v poměru dvě dívky ku jednomu chlapci. Pouze u uživatelů nad v průměru více jak tři hodiny denně již pohlaví nehraje roli – v procentech se jedná o 1 až 2 % mladé populace.

S vyšším věkem narůstá podíl dětí s profilem, kteří na Snapchatu tráví v průměru méně než hodinu denně. Snapchat je nejméně využíván u dětí navštěvujících ZŠ. 70 % žáků jej vůbec nevyužívá. Ze všech neuzivatelů jsou dvě třetiny právě žáků na ZŠ (hladina 99,9 %).

Studenti SOŠ jej nejvíce využívají do v průměru jedné hodiny denně; jedná se o 35 % studentů SOŠ (hladina statistické významnosti 99,9 %).

Uživatelé Snapchatu z učilišť a osmiletých gymnázií mají statisticky významně (99 %) větší šanci, že na něm budou trávit v průměru více než tři hodiny denně. Tato pravděpodobnost se pohybuje na hranici 9 %.

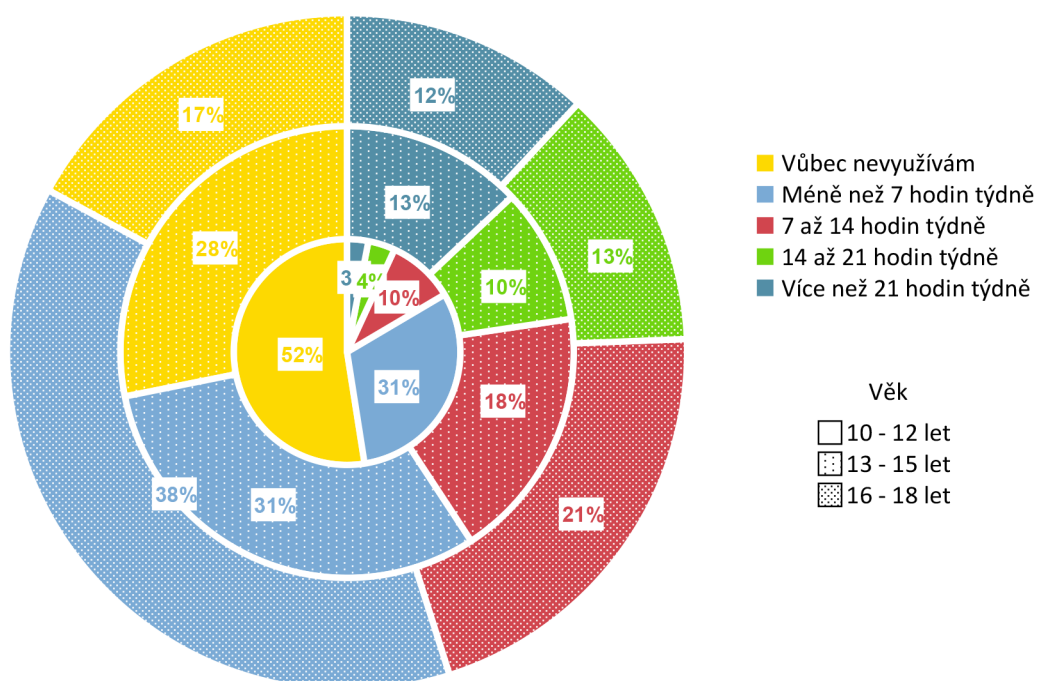
Instagram a jeho využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Instagram (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyužívám: 33 %
- Méně než 7 hodin týdně: 33 %
- 7 až 14 hodin týdně: 16 %
- 14 až 21 hodin týdně: 8 %
- Více než 21 hodin týdně: 9 %

Instagram je další síť, kterou spíše využívají děvčata a více starší děti. Profil na Instagramu má 63 %, což je stejné procento chlapců, které naopak profil na Instagramu nemá (hladina významnosti 99,9 %). Více než hodinu denně v průměru tráví na Instagramu dvě třetiny uživatelů dívek a jen třetina uživatelů chlapců (hladina významnosti 99,9 %). Ti, kdo tráví na Instagramu více než v průměru hodinu denně, jsou významně častěji (hladina 95 až 99 %) mladí mezi 16–18 rokem, jedná se o přibližně 45 % z těchto uživatelů.

13 % 13–15 ti letých tráví na Instagramu více než v průměru tři hodiny denně, což je nejvyšší podíl pro věkové skupiny.

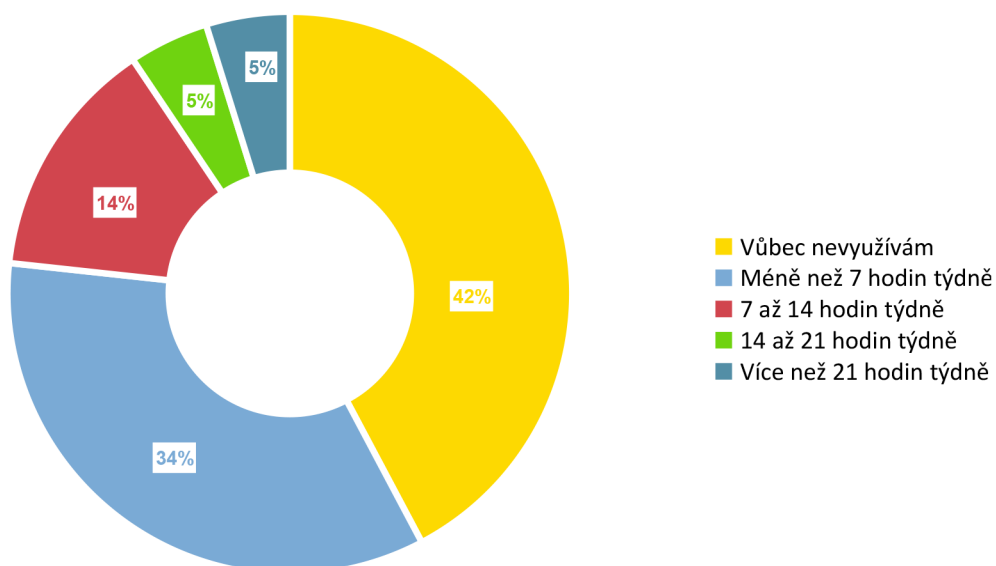
Google+ a jeho využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Google+ (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyužívám: 42 %
- Méně než 7 hodin týdně: 34 %
- 7 až 14 hodin týdně: 14 %
- 14 až 21 hodin týdně: 5 %
- Více než 21 hodin týdně: 5 %

Nebyly zjištěny významné rozdíly ve využívání dle věku, místa ani velikosti bydliště.

40 % uživatelů jsou děti středoškoláků s maturitou, následuje 28 % dětí středoškoláků bez maturity. 50 % dětí vysokoškoláků Google+ vůbec nevyužívá (statistická významnost 95 %).

Google+ je nejvíce využíván mezi žáky základní školy (62 % uživatelů) a studenty středních odborných škol (již jen 18 %).

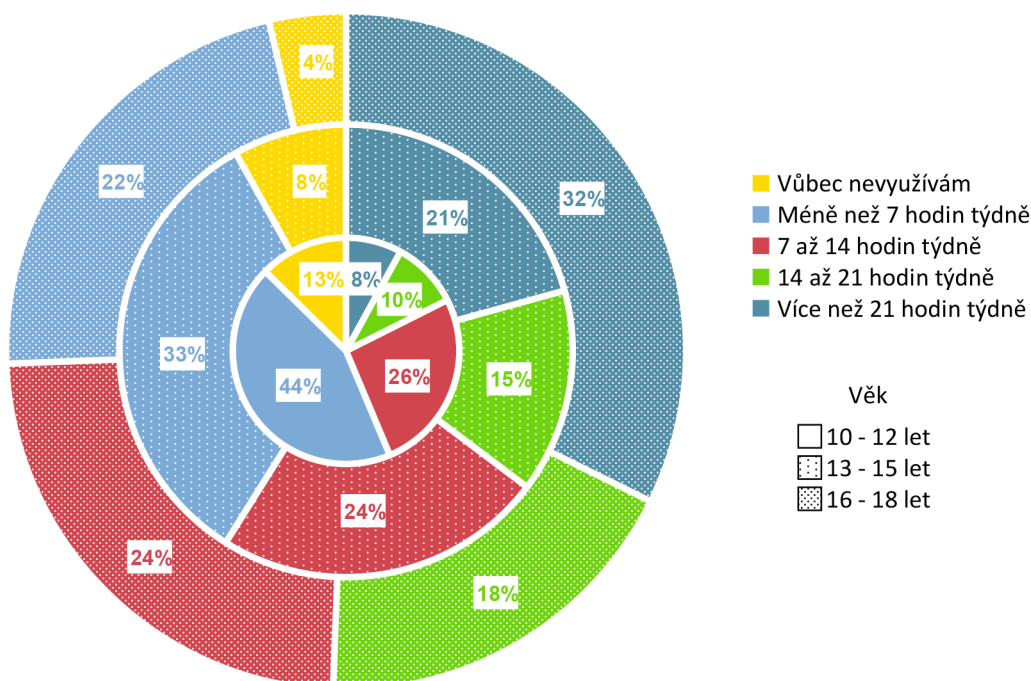
Chatovací aplikace a jejich využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Chatovací aplikace (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyžívám: 8 %
- Méně než 7 hodin týdně: 33 %
- 7 až 14 hodin týdně: 25 %
- 14 až 21 hodin týdně: 14 %
- Více než 21 hodin týdně: 20 %

Chlapci v průměru stráví na chatovacích aplikacích méně než 1 hodinu denně v 40 % případů a 9 % chlapců je nepoužívá vůbec (hladiny statistické významnosti 99,9 %).

Více než tři hodiny denně v průměru stráví na chatovacích aplikacích 20 % dětí, o něco častěji jsou to dívky (hladina významnosti 99 %).

50 % žáků základních škol starších 10 let chatovací aplikace nevyžívá vůbec.

Studenti a učni SOŠ a SOU ve více než třetině na chatovacích aplikacích tráví v průměru více než tři hodiny denně (99 % hladiny statistické významnosti).

Můžeme prokázat vztah (95 % hladina významnosti) mezi těmi, kteří, stráví na chatovacích aplikacích v průměru více než tři hodiny denně a těmi, kteří se s rodiči nebaví o rizicích na internetu. Jedná se o 9 % z populace dětí ve věku 10–18 let.

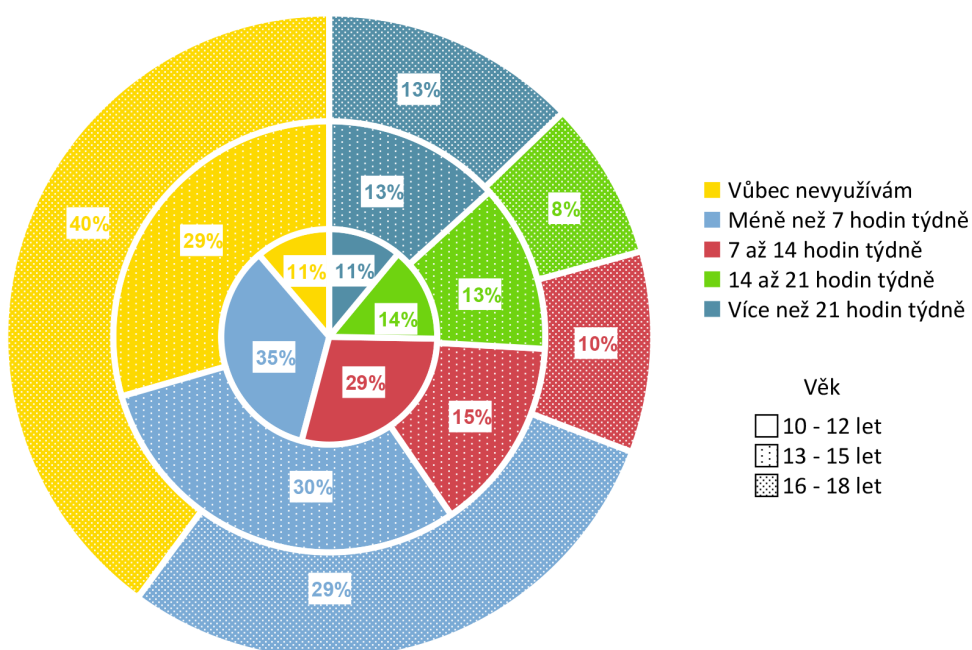
Online hry a jejich využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Online hry (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyužívám: 26 %
- Méně než 7 hodin týdně: 31 %
- 7 až 14 hodin týdně: 18 %
- 14 až 21 hodin týdně: 12 %
- Více než 21 hodin týdně: 12 %

64 % z těch, kteří se s rodiči nebaví o rizicích na internetu hrají online hry (hladina významnosti 99,9 %), jedná se o 23 % z celkové populace dětí 10–18 let.

Dívky online hry hrají výrazně méně. 37 % dívek je nehraje vůbec a 36 % jen méně než v průměru jednu hodinu denně (hladiny statistické významnosti 99 %). Poměr chlapců hrajících online hry je statisticky významně vyšší ve všech kategoriích v průměru nad 1 hodinu denně (21 % chlapců, 95 % hladina významnosti). Více než dvě hodiny denně v průměru hraje hry 16 % chlapců a jen 7 % dívek a nad tři hodiny potom 19 % chlapců a jen 5 % dívek (statistická významnost 99,9 %).

Data naznačují (neprůkazně z důvodu nedosažení 1 předpokladu testových statistik pro plné zobecnění), že největší podíl online hráčů je v Olomouckém kraji (až 93 % dětí). Nejmenší podíl dětí hrajících hry online zdá se být v Moravskoslezském kraji. Naopak v Karlovarském a Pardubickém zdá se být největší podíl těch, kteří hrají v průměru více než tři hodiny denně. Naopak na Vysočině hraje online hry déle než tři hodiny v průměru denně jen 1 % dětí.

Mezi těmi, kteří vůbec nehrají, je statisticky významně více dětí vysokoškolsky vzdělaných rodičů a rodičů s maturitou – hrají jen cca 2/3 dětí. Nejvíce hrají děti rodičů se středoškolským vzděláním bez maturity (82 %). Nejvíce hráčů chodí na základní školu (62 %) a pak na SOŠ (18 %). (Hladina významnosti 99,9%)

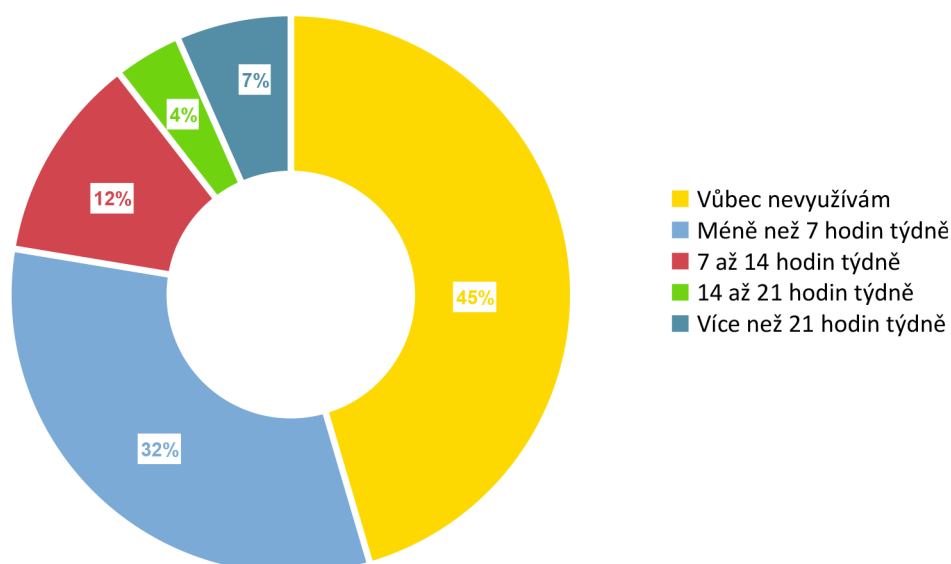
Jiné sociální sítě a jejich využívání

Otázka: Přibližně kolik času týdně trávíš aktivitou na sociálních sítích? | Jiné (SS1)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

- Vůbec nevyžívám: 45 %
- Méně než 7 hodin týdně: 32 %
- 7 až 14 hodin týdně: 12 %
- 14 až 21 hodin týdně: 4 %
- Více než 21 hodin týdně: 7 %

Nebyly zjištěny významné vztahy ve využívání dle věku, kraje, velikosti sídla ani vzdělání rodičů.

Nejvíce jsou ostatní sociální sítě využívány žáky ZŠ (62 % všech uživatelů), na SOŠ najdeme jen 18 % uživatelé ostatních sítí, na osmiletých gymnáziích a SOU po 6 % a 9 % uživatelů najdeme na gymnáziích.

53 % studentů SOŠ jiné sítě nevyžívá, což je významně více než na ZŠ, kde jiné sítě nevyžívá jen 43 %. Ostatně 78 % uživatelů jiných sítí v průměru mezi jednou až dvěma hodinami denně navštěvuje právě základní školu.

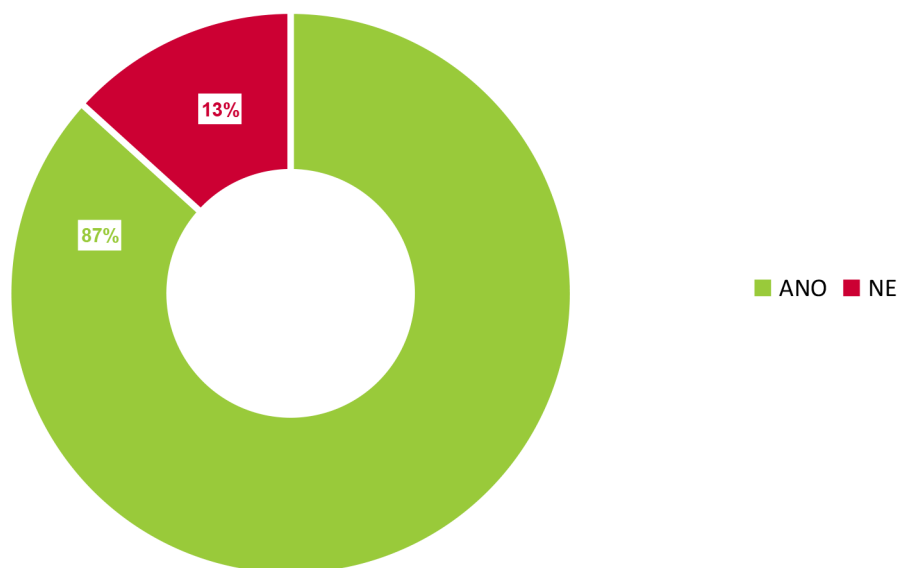
Část 3: Reflexe bezpečnosti na internetu a sociálních sítí z pohledu dětí

Vnímání nebezpečí na internetu

Otázka: Domníváš se, že používání internetu může být nebezpečné? (SS8)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

Nebyly zjištěny významné rozdíly dle věku.

Ze zjištěných hodnot můžeme usuzovat, že mezi dětmi staršími 10 let panuje poměrně velká uvědomělost ve vnímání obecného nebezpečí na internetu.

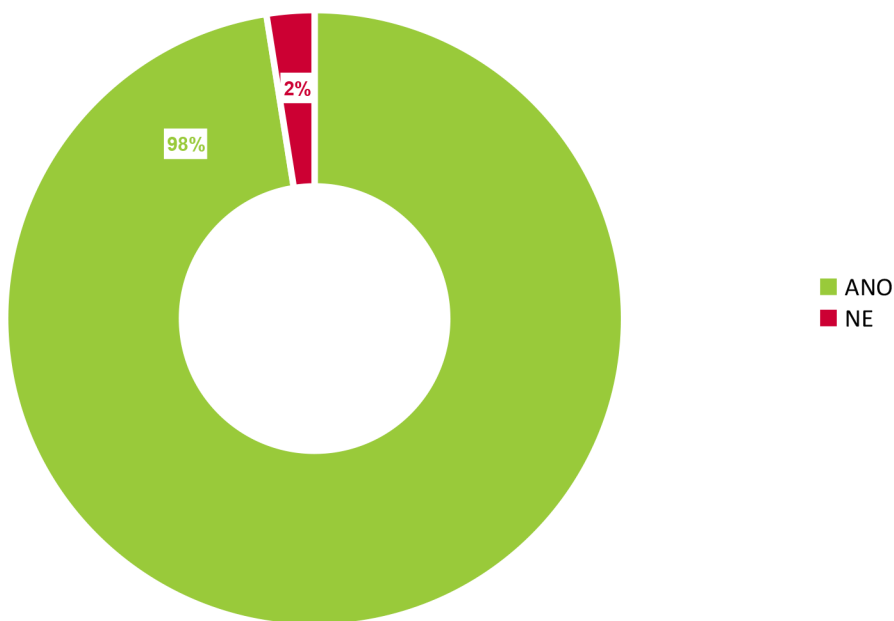
Je tedy možné spekulovat, že děti obecně mohou přistupovat k jeho využívání s nějakou mírou obezřetnosti. Ta samozřejmě bude záviset především na konkrétní znalosti rizik a kvalitě těchto znalostí.

Doručená znalost rizik na internetu

Otázka: Už jsi někdy o rizicích používání internetu slyšel/a? (SS9)

Počet respondentů: 1001

10–18 let

I když podíl těch, kteří o rizicích na internetu neslyšeli, je v absolutních číslech velmi malý, jen 25 v našem vzorku 1001, při analýze rozpadu věku celých 60 % z nich spadá do věkové kategorie 10–13 let. Statistické testování potvrzuje zobecnitelnost na populaci (na hladině 95 %).

Tedy můžeme usuzovat, že většina z těch (2 % populace ve věku 10–18 let), kteří o rizicích na internetu nikdy neslyšeli je mladších 13 let.

Můžeme tedy konstatovat, že o rizicích na internetu je nějak informována takřka celá populace dětí starších 10 let, nad 13 let je taková neinformovanost výjimečná.

Připomeňme, že 13 let je nejnižší možná věková mez z pohledu GDPR k přístupu na sociální sítě s nutným souhlasem rodičů.

Nástroje doručené znalosti rizik na internetu

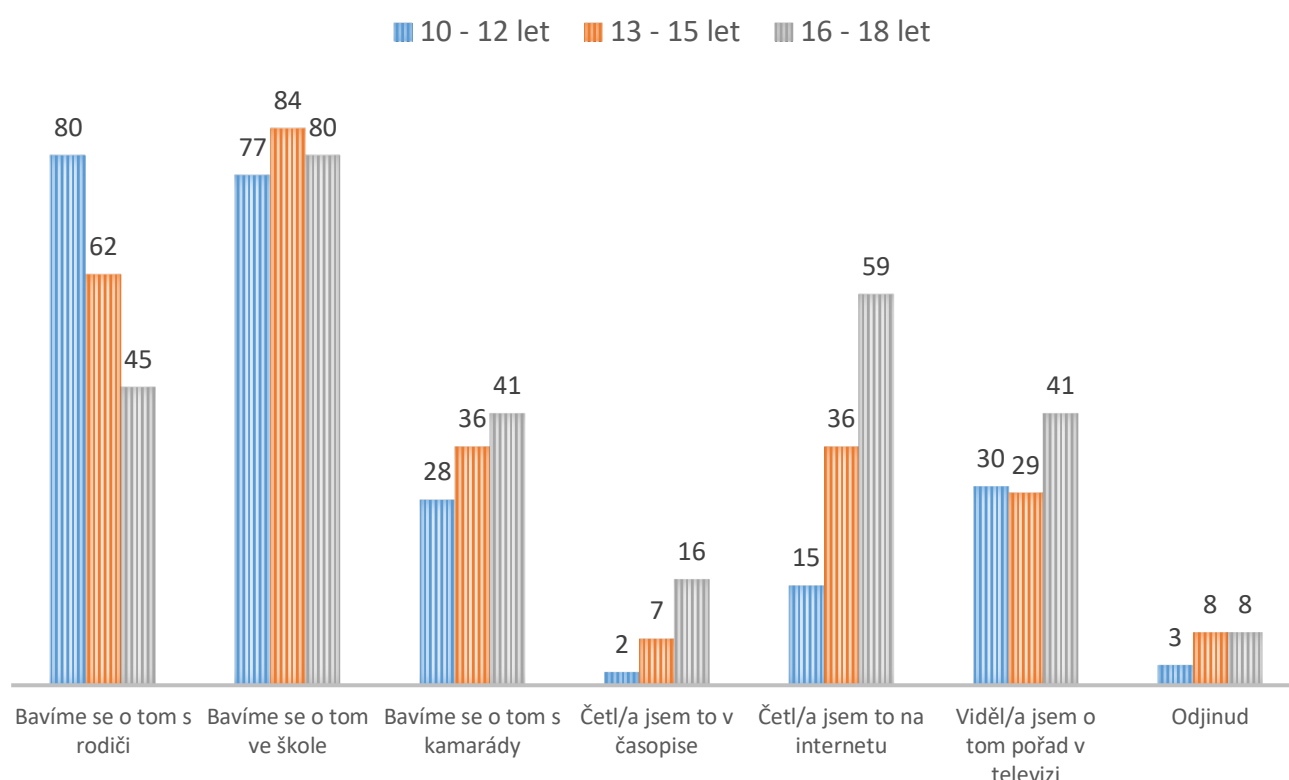
Otázka: Už jsi někdy o rizicích používání internetu někdy slyšel/a?

(SS9)

Počet respondentů: 976

10–18 let, ti, co o rizicích slyšeli.

pozn.: respondenti mohli vybrat více možností

Výsledky zobrazeny v %.

V průměru nejvíce dětí ve věku od 10 do 18 let udává, že se o rizicích na internetu baví ve škole. Je možné konstatovat, že 4 z 5 dětí jsou s problematikou ve škole alespoň seznámeny.

Dalším nejčastějším zdrojem informací o rizicích na internetu jsou rodiče. Ve věkové skupině 10–12 let se opět o rizicích na internetu baví rodiče se 4 z 5 dětí. Ve vyšších věkových skupinách je však tento podíl výrazně nižší; ve věku 13–15 let se o rizicích na internetu baví již jen 62 % dětí a ve věkové skupině 16–18 let jen 45 %. V této nejstarší skupině dětí je ale také významně vyšší podíl těch, kteří o rizicích čtou na internetu (59 %), viděli o tom pořad v televizi (41 %) a nebo o nich četli v časopise (16 %).

42 % těch, kteří se o rizicích nebaví s rodiči, o nich četli na internetu. Ti, kteří se s rodiči baví, čtou o rizicích na internetu jen v jedné třetině případů (hladina významnosti 99 %).

Z těch, kteří se o rizicích nebaví s rodiči se jich na toto téma baví ve škole 79 %. Ve škole ani s rodiči se o rizicích nebaví přibližně 8 % dětské populace.

Bavíme se o tom s rodiči

63 % dětí ve věku 10–18 let se s rodiči o rizicích na internetu baví

71 % z těch, jejichž rodiče vždy věděli, že si zakládají profil na sociálních sítích, se o rizicích na internetu s rodiči také baví a rodiče jsou pro ně základní zdroj informací, odkud se o rizicích dozvěděli (hladina významnosti 99,9 %).

Pokud rodiče vědí většinou o zakládání profilů u jejich dětí, jsou zdrojem informací o rizicích na internetu už jen v 57 % případů, což je významně méně (hladina spolehlivosti 99 %). Pokud rodiče většinou nevěděli o zakládání profilů, i tak v polovině případů (hladina významnosti 95 %) jsou zdrojem informací o rizicích na internetu pro své děti. Pokud děti rodičům nikdy neřekly, že si profil na sociálních sítích zřizují, i tak 30 % z nich je o rizicích od rodičů informováno (hladina významnosti 99 %).

Pro dívky jsou rodiče významným prvním zdrojem informací o rizicích na internetu, a to v 68 % případů (hladina významnosti 99,9 %). U chlapců je to se stejnou statistickou významností jen 53 %.

Z pohledu místa bydliště a jeho velikosti nejsou rozdíly ve výsledcích statisticky významné.

O něco méně se o rizicích baví děti s rodiči vysokoškolsky vzdělanými, pouze v 55 % případů, nicméně tento rozdíl je těsně pod hranicí statistické významnosti (94 %).

Nejvíce se o rizicích na internetu baví s rodiči děti navštěvující základní školu (72 %). Se studenty SOŠ je to již jen ve 12 % případů. U učňů a studentů osmiletých gymnázií je to mezi 4 a 5 % (všechny výsledky jsou nad hladinou statistické významnosti).

77 % těch, kteří nevyužívají Facebook se o rizicích s rodiči baví (hladiny významnosti 99,9 %).

Bavíme se o tom ve škole

80 % dětí ve věku 10–18 let se o rizicích na internetu baví ve škole

To, že se děti o rizicích na internetu baví ve škole, nemá statistický vliv na rozdíly v tom, řeknou-li o zakládání profilů svým rodičům.

Rozdíly nejsou ani mezi dívkami a chlapci v tom, jestli se o tématu baví ve škole více či méně.

Nejméně se o rizicích ve škole baví v Plzeňském kraji, a to jen ve 42 % případů. (Hladiny významnosti 99,9 %). V rámci ostatních krajů se neprokázal žádný statistický rozdíl.

Ve škole se o rizicích na internetu baví nejméně děti rodičů s nejvyšším dosaženým základním vzděláním (hladina významnosti 95 %) – jedná se o 27 % z těchto dětí.

Z pohledu typu škol se nejméně o rizicích na internetu dozví ve škole uční na SOU, a to v necelé třetině případů (hladina významnosti 95 %).

86 % dětí, které se o rizicích baví ve škole, využívají Facebook v 86 % případů v průměru do dvou hodin denně (hladina významnosti 99 %). U těch, kteří využívají Facebook více než v průměru tři hodiny denně, se o rizicích ve škole baví přibližně 4 z 5 dětí (statisticky nevýznamné).

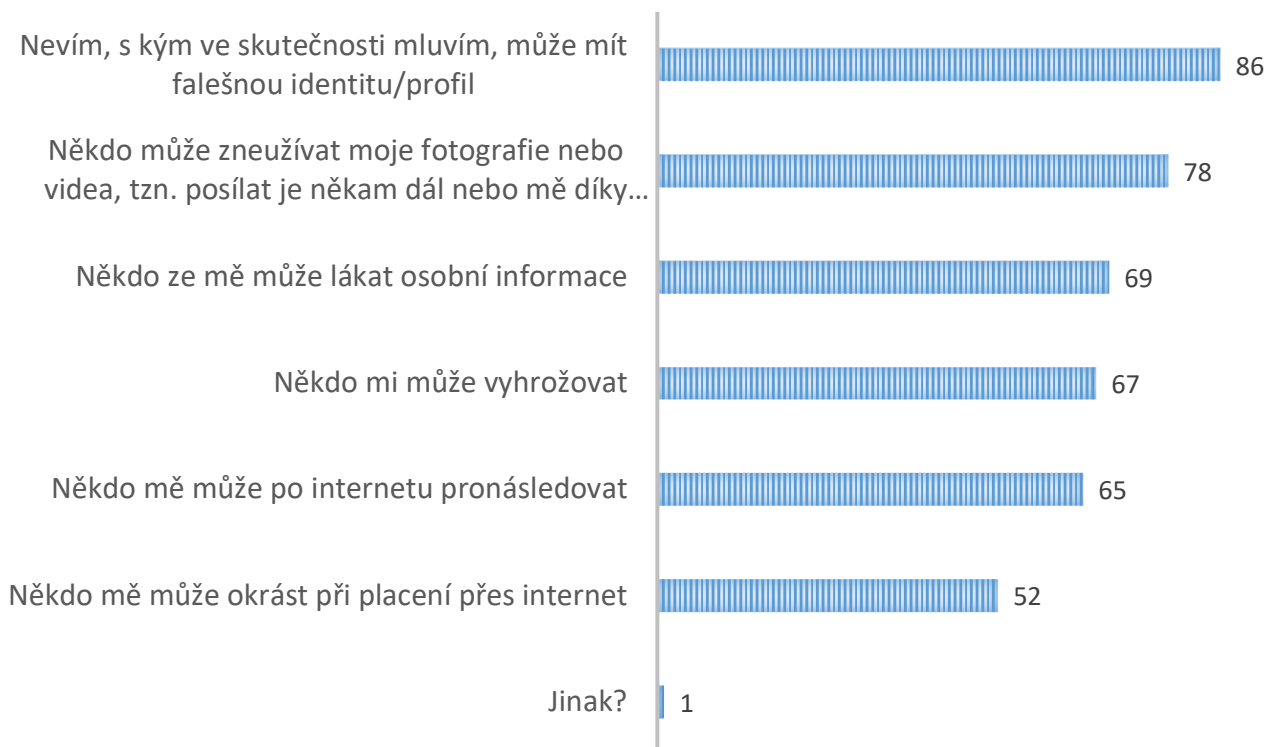
Vnímání rizik

Otázka: Čím vším může být podle Tebe internet nebezpečný? (SS11)

Počet respondentů: 854

10–18 let, ti, kteří se domnívají, že používání internetu může být nebezpečné a slyšeli o rizicích používání internetu

pozn.: respondenti mohli vybrat více možností

Výsledky zobrazeny v %.

Vnímání jednotlivých rizik v dílčích tříletých věkových skupinách je velmi obdobné. Jediné riziko, jehož váha s věkem výrazně narůstá, je uvědomění si možnosti okradení při platbě přes internet.

V nejmladší věkové skupině toto vnímá jako riziko pouze 41 % dětí, mezi 13 až 15 lety už 49 % a nad 15 let již celých 67 %. Rozdíl může být celkem logicky vysvětlitelný, neboť lze důvodně předpokládat, že čím mladší, tím spíše na internetu vůbec žádné platby neprovádí, nebo jen málo a v menší výši než starší děti.

Ostatní rizika se týkají de facto všech nezávisle na věku.

Poněkud znepokojivá však může být velmi nízká zjištěná hodnota u možnosti „Jinak?“ neboť nabízený výčet rizik byl jen omezený a skutečně gramotné na internetu by jistě měly napadnout i další typy rizik.

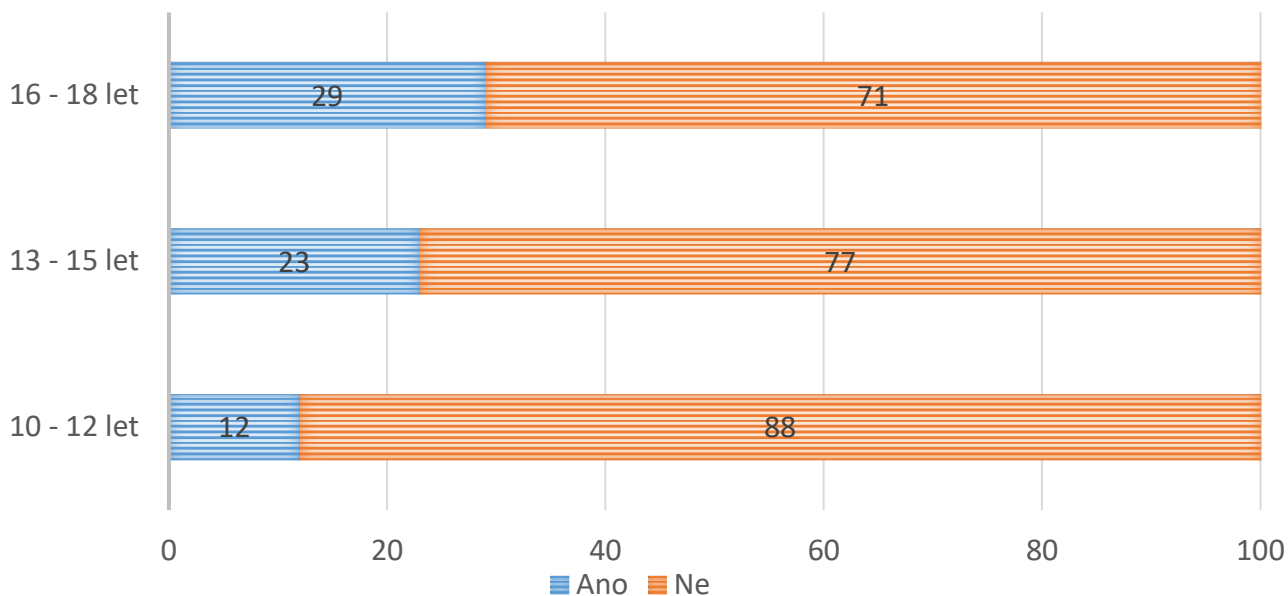
Osobní zkušenost s realizací rizik online

Otázka: Už ses Ty osobně nebo někdo z tvých kamarádů s něčím takovým setkal/a? (SS12)

Počet respondentů: 854

10–18 let, ti, kteří se domnívají, že používání internetu může být nebezpečné a slyšeli o rizicích používání internetu.

pozn.: respondenti mohli vybrat více možností

Výsledky zobrazeny v %.

S narůstajícím věkem roste také míra osobní zkušenosti s přeměnou rizik do reálných situací, ať již přímo u sebe sama, či u kamarádů v bezprostředním okolí.

Hlubší analýza prokázala, že větší zkušenosti s těmito negativními jevy mají spíše dívky, a to v průměru o 9 procentních bodů (hladina významnosti 99 %). Negativní zkušenost na internetu má 26 % dívek, tedy o něco málo přes čtvrtinu.

Významné rozdíly nacházíme také podle typu vzdělání. Nejméně zkušeností mají žáci ZŠ, a to ve výši 17 % (při 99,9 % hladině významnosti). Nejhorší je situace na SOU, kde má takovou zkušenost 38 % učňů (při 99 % hladině). Na SOŠ poté 29 % studentů (při 95 % hladině).

Ti, kteří nevyužívají Facebook, mají tuto zkušenost nejnižší – na úrovni 11 % (při hladině významnosti 99,9%). Naopak u těch, kteří využívají Facebook v průměru více než tři hodiny denně, má tuto zkušenost 30 % dětí (95 % hladina spolehlivosti). U Instagramu je situace obdobná u neuživatelů. Kdo je na Instagramu v průměru dvě hodiny denně, má tyto negativní zkušenosti ve 28 % (hladina 95 %), a pokud je tam tři hodiny, potom dokonce v 37 % (hladina 99,9%).

Kdo využívá chatovací aplikace méně než v průměru hodinu denně a nebo vůbec, má tyto zkušenosti v 13 % případů (99,9 % hladina); kdo je naopak využívá více než tři hodiny denně, setkává se s tímto v 32 % (hladina statistické významnosti 99,9 %).

Děti, jejichž rodiče věděli vždy, že si zakládají profil na sociálních sítích, mají statisticky významně menší osobní zkušenost s těmito negativními jevy, a to jen v 17,5 % případů (hladina 99 %). A naopak: pokud o tom rodiče většinou nevěděli, setkávají se s touto zkušeností v 32 % případů (95 % hladina). Pokud to děti neříkaly rodičům nikdy, mají tuto zkušenost pravděpodobně v jedné třetině případů, nicméně zde výsledek vychází statisticky nevýznamný.

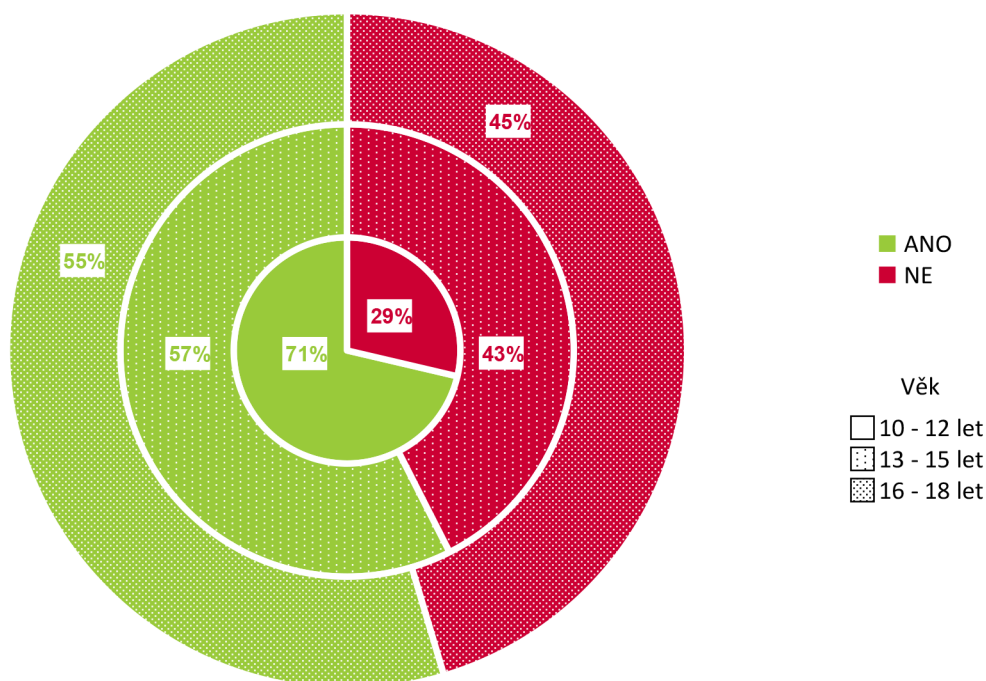
Obavy z využívání internetu

Otázka: Bojíš se, že by se Ti něco takového mohlo (opět) stát? (SS14)

Počet respondentů: 854

10–18 let, ti, kteří se domnívají, že používání internetu může být nebezpečné a slyšeli o rizicích používání internetu

- ANO: 61 %
- NE: 39 %

Jak je zřetelné i z grafu, nejvíce se rizik na internetu bojí děti mladší. S narůstajícím věkem se již děti méně bojí toho, že by se jim něco na internetu mohlo stát. I přesto je stále více než polovina i nejstarších dětí ostražitá.

Dívky se bojí o něco více, a to v 58 % případů a chlapci poté ve 42 % (hladina statistické významnosti 99,9 %).

I přes statisticky nedokázanou významnost data naznačují, že nejvíce se bojí děti v Plzeňském kraji, což v kombinaci s tím, že se tam o problematice nejméně baví ve školách je zajímavou indicií.

Logicky v návaznosti na věk, a nejspíše tak i míru zkušeností s užíváním, se nejvíce obávají žáci ZŠ. Naopak studenti SOŠ a osmiletých gymnázií se rizik obávají o něco méně (hladiny významnosti u ZŠ 99,9 %, u SOŠ 99 % a u 8 letých gymnázií 95 %).

Doporučení České rady dětí a mládeže

1. Byť dětem ve věku 10–18 let souhlas rodičů v případě zakládání profilů na sociálních sítích a online službách většinou nevádí (nejvíce vadí věkové skupině 13–15 let, a to jen ve 41 %), vzhledem k dalším právním, morálním a výchovným aspektům – stejně jako realitě, kdy k zakládání těchto profilů začíná docházet – **navyšování věkové hranice z 13 na 15 let nedoporučujeme** (viz samostatné stanovisko ČRD M k tématu).
2. **Poskytované informace dětem a rodičům by měly být kvalitní a komplexní.** Vážíme si vysokých podílů rodičů, kteří svoji rodičovskou zodpovědnost berou vážně a s dětmi o rizicích na internetu diskutují a stejně tak vedou dialog nad tím, kdy a za jakých podmínek si dítě profil může založit. Stejně tak oceňujeme vysoké procento škol, které se tématu zhostily. S důrazem na důležitost, komplexnost a dynamický vývoj v této oblasti přesto chceme podpořit především školy v Plzeňském kraji, aby se této problematice věnovaly systematictěji, ale i stát a všechny relevantní aktéry a odborníky, aby se **vzdělávání dětí a rodičů věnovali i nadále a zaměřili se přitom na aktuální vývoj i méně akcentované hrozby, stejně jako na informování a vzdělávání o dopadech zneužití internetu na jednotlivce i společnost.**

Vydává Česká rada dětí a mládeže, která tímto také děkuje za spolupráci na šetření a podporu agentuře KANTAR Millward Brown a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy.

Zadání a zpracování šetření realizovala Česká rada dětí a mládeže.

Celý proces sběru dat koordinovala a zajišťovala agentura KANTAR Millward Brown.

Náklady spojené s šetřením byly minimalizovány velkorysou partnerskou spoluprací KANTAR Millward Brown a hrazeny z dotace Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy na chod Analytického centra České rady dětí a mládeže.

Odpovědnou osobou a zpracovatelem této zprávy je Jan Husák, vedoucí Analytického centra České rady dětí a mládeže.

Kontakt:

Jan Husák
Česká rada dětí a mládeže – Analytické centrum
Senovážné náměstí 977/24
110 00 Praha 1

www.crdm.cz
jan.husak@crdm.cz

Za finanční podpory:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Autor zprávy: Mgr. Jan Husák

Jazyková korektura: Jiří Majer

Grafické zpracování: David Urban

Rok zpracování a vydání: 2018

www.crdm.cz